

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ในบทนี้จะ เสนอลำดับขั้นของกระบวนการ สหวิทย
เครื่องมือใช้ในการวิจัย การสร้างและปรับปรุงเครื่องมือ
วิเคราะห์ข้อมูล และ เครื่องมือผลการวิจัยภาค

ตั้งแต่การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง
ใช้ในการวิจัย การรวบรวมข้อมูล

กลุ่มตัวอย่าง

ตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ สหวิทย
(12 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ) จำนวน 78 คน
แบบสอบถาม มีอยู่จำนวน 75 ฉบับ ซึ่งได้
ซึ่งเป็นจำนวน
กว้างของบ
ผลของกลุ่ม
งานที่ใช้ในการศึกษาดังนี้คือ (ดู

ในจังหวัดลำปางทั้งจังหวัด
ตรวจสอบแบบสอบถามที่ตอบกลับมาแล้วพบว่า
96.15 ของจำนวนประชากรทั้งหมด
การจะนำวิเคราะห์เพื่อมองใน
ทางที่เก็บรวบรวมได้นี้มีรายละเอียด
1)

ตารางที่ 4.1 แหล่งของปลัดอำเภอในจังหวัด

ลักษณะ	จำนวน (คน)	อัตราส่วนร้อยละ
อายุตัว		
ต่ำกว่า 30		12.0
ระหว่าง 30 - 50 ปี		78.7
สูงกว่า 50 ปี		9.3
การศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี		34.7
ปริญญาตรี	4	58.7
สูงกว่าปริญญาตรี	5	6.7

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลักษณะ	จำนวน (คน)	อัตราส่วนร้อยละ
<u>อายุการ เป็นปลัดอำเภอ</u>		
ต่ำกว่า 5 ปี	24	32.0
5-10 ปี	17	22.7
11-15 ปี	20	26.7
มากกว่า 15 ปี	14	18.7
<u>ระดับตำแหน่ง (ซี)</u>		
ซี 3-ซี 4	25	33.3
ซี 5	37	49.3
ซี 6	13	17.3
<u>รับผิดชอบงาน</u>		
ฝ่ายปกครองและพัฒนา	36	48.0
ฝ่ายกิจการพิเศษ	13	17.3
ฝ่ายทะเบียนและบัตร	26	34.7
<u>การ เข้ารับการอบรมของกรมฯ</u>		
ไม่เคย	3	4.0
เคย	72	96.0
<u>ภูมิภาค เดิม</u>		
ภาคเหนือ	41	54.7
ภาคกลาง	32	42.7
ภาคใต้	0	0
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	2	2.7

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษารุ่นนี้เป็นปลัดอำเภอจำนวน 75 คน ซึ่งจำแนกออกเป็น ปลัดอำเภอที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 9 คน อายุระหว่าง 30-50 ปี จำนวน 59 คน และ อายุสูงกว่า 50 ปี จำนวน 7 คน จะเห็นได้ว่าปลัดอำเภอในจังหวัดลำปางมีอายุในช่วง 30-50 ปี มากที่สุด คือร้อยละ 78.7 ของทั้งหมด

สำหรับ เหตุผลที่แบ่งช่วงอายุของปลัดอำเภอออกเป็นต่ำกว่า 30 ปี, 30-50 ปี และสูงกว่า 50 ปีนั้นก็เพราะว่า ผู้ที่จะ เริ่มรับราชการ เป็นปลัดอำเภอย่างน้อยจะต้องจบปริญญาตรี ซึ่ง อย่างน้อยที่สุดต้องประมาณ 20 กว่าปีขึ้นไป หรือในกรณีผู้สอบ เปลี่ยนสายงานก็เช่นกันจะมีอายุ มากกว่า 20 ปีขึ้นไปทั้งสิ้น ดังนั้น การแบ่งกลุ่มในกลุ่มแรกจะต้องให้มีปลัดอำเภอรวมกลุ่มอยู่พอสมควร อีกทั้งจะได้ถึงความแตกต่างปลัดอำเภอในวัยแรก ๆ ของการทำงานกับวัยสูงอายุก่อนหน้าด้วย

ส่วนการศึกษาของปลัดอำเภอในกลุ่มตัวอย่างพบว่ามีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมีจำนวนร้อยละ 34.7 การศึกษาในระดับปริญญาตรีมีจำนวนร้อยละ 58.7 และที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีจำนวนร้อยละ 6.7

ในด้านอายุการทำงานพบว่าส่วนใหญ่แล้วจะทำงานมาต่ำกว่า 5 ปี มีจำนวนร้อยละ 32.0 รองลงมาจะมีอายุการทำงานระหว่าง 11-15 ปี จำนวนร้อยละ 26.7 ทำงานมาระหว่าง 5-10 ปี จำนวนร้อยละ 22.7 ที่พบว่ามีจำนวนน้อยที่สุดมีอายุการทำงานมากกว่า 15 ปี จำนวนร้อยละ 18.7

การดำรงตำแหน่งในระดับใดนั้นในกลุ่มตัวอย่างพบว่ามีผู้ดำรงตำแหน่งในระดับ 5 มากที่สุดจำนวนร้อยละ 49.3 รองลงมาคือผู้ดำรงตำแหน่งในระดับ 3-4 เป็นจำนวนร้อยละ 33.3 และที่ดำรงตำแหน่งในระดับ 6 มีจำนวนน้อยที่สุดคือเพียงร้อยละ 17.3

ส่วนงานในความรับผิดชอบส่วนใหญ่แล้วพบว่ารับผิดชอบในฝ่ายปกครองและพัฒนา เป็นจำนวนมากโดยมีจำนวนร้อยละ 48.0 รองลงมาจะรับผิดชอบในฝ่ายทะเบียนและบัตร เป็นจำนวนร้อยละ 34.7 และที่น้อยที่สุดคือจำนวนร้อยละ 17.3 รับผิดชอบในฝ่ายกิจการพิเศษ

สำหรับการอบรมระหว่างการรับราชการพบว่าปลัดอำเภอในกลุ่มตัวอย่างแทบจะทั้งหมดเคยผ่านการอบรมที่กรมการปกครองจัดอบรมมาแล้วแทบทั้งสิ้น กล่าวคือมีถึงจำนวนร้อยละ 96.0

ที่เคยผ่านการอบรม และมีอยู่เพียงจำนวนร้อยละ 4.0 เท่านั้นที่ไม่เคยผ่านการอบรม

ส่วนในเรื่องภูมิสำเนาเดิมนั้นพบว่าผู้มีภูมิสำเนาเดิมอยู่ในภาคเหนือจำนวนร้อยละ 54.7 ภาคกลางเป็นจำนวนร้อยละ 42.7 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวนร้อยละ 2.7 และสำหรับ ปลัดอำเภอก่อนที่มีภูมิสำเนาเดิมอยู่ทางภาคใต้นั้นไม่พบอยู่เลย

ข. เครื่องมือในการวิจัย

การศึกษานี้ใช้วิธีวิจัยสนาม (field research) ประกอบกับการวิจัยเอกสาร (documentary research) ในส่วนที่เป็นการศึกษาวิจัยสนามผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (questionnaire) เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้โดยการศึกษาจากงานวิจัยและหนังสือที่เกี่ยวข้อง เป็นแนวทาง และผ่านการตรวจสอบแก้ไขจากอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย คือ รศ.ดร.พรศักดิ์ มิ่งแพ้ว และ รศ.ดร.กมลลา สุขพานิช-ขันธปราบ ซึ่งแบบสอบถามนี้จะแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนที่ 2 จะเป็นปัญหาต่าง ๆ ที่กลุ่มตัวอย่างคือ ปลัดอำเภอบางจังหวัดลำปาง เห็นว่าเป็นปัญหาที่สำคัญทั้งในระดับพื้นที่ที่ปฏิบัติงานอยู่ และปัญหาทางการเมืองในระดับชาติที่สำคัญ ตลอดจนปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่อบรมกลุ่ม เกลาทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของปลัดอำเภอบางจังหวัด และในส่วนสุดท้ายนั้นได้ใช้แบบสอบถามมาตราไลเคิร์ต (Likert Scale) โดยกำหนดคะแนนสำหรับคำถามที่สนับสนุนสมมติฐานที่ตอบว่า เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เป็น 5, 4, 3, 2, และ 1 คะแนนตามลำดับ และให้คะแนนเป็น 1, 2, 3, 4 และ 5 คะแนนตามลำดับ สำหรับข้อความที่ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ตอบว่า เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ค. การแจกจ่ายและรวบรวมข้อมูล

ใช้วิธีการส่งแบบสอบถามผ่านผู้ว่าราชการจังหวัดลำปาง ถึงปลัดอำเภอบุคคลภายในจังหวัดลำปาง เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2533 โดยแบบสอบถามดังกล่าวได้แนบจดหมายของ รศ.ดร.กมลลา สุขพานิช-ขันธปราบ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้ควบคุมการวิจัยด้วย และในวันที่ 27 มีนาคม 2533 ได้รับแบบสอบถามคืนทั้งหมดโดยทางจังหวัดลำปาง เป็นผู้เก็บรวบรวมให้

ง. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาแล้วได้ทำการตรวจสอบแบบสอบถาม ลงรหัสในสมุดลงรหัส (Coding Sheet) เพื่อประมวลผลข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ที่สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ เพื่อนำผลการวิเคราะห์มาใช้ทางสถิติ โดยสถิติที่ใช้ประกอบการวิเคราะห์ได้แก่การคำนวณอัตราส่วนร้อยละ

จ. ผลการวิจัย

ในการศึกษาริวิจัยในครั้งนี้ ได้ทำการตั้งสมมติฐานในการศึกษาไว้ 3 ข้อด้วยกันคือ

1. บทบาทของปลัดอำเภอในการอบรมกลุ่ม เกลาทางการ เมืองในระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชนในท้องที่ที่รับผิดชอบนั้นสัมพันธ์กับทัศนคติทางการ เมืองของตัวปลัดอำเภอ
2. บทบาทของปลัดอำเภอในการอบรมกลุ่ม เกลาทางการ เมืองในระบอบประชาธิปไตยสัมพันธ์กับการมองเห็นถึงความสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย
3. บทบาทของปลัดอำเภอในการอบรมกลุ่ม เกลาทางการ เมืองในระบอบประชาธิปไตยสัมพันธ์กับการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชน ซึ่งเอื้อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของปลัดอำเภอให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ซึ่งในการนำเสนอผลการศึกษาริวิจัยนี้จะได้นำ เสนอ เรื่องลำดับ เพื่อตรวจสอบสมมติฐานตามลำดับต่อไป

ทัศนคติทางการ เมืองของปลัดอำเภอในจังหวัดลำปาง

การปฏิบัติหน้าที่ในการให้การ เรียนรู้ทางการ เมือง หรือการที่คนเราจะสนับสนุนการ เมืองในระบอบหนึ่งระบอบใดนั้นสิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ ผู้นั้นต้องมีทัศนคติทางการ เมืองที่สอดคล้องกับระบอบนั้น ๆ ทั้งนี้เพราะทัศนคติจะเป็นสิ่งที่กำหนดกรอบแห่งการประพฤติปฏิบัติของแต่ละคน

สำหรับทัศนคติทางการ เมืองของปลัดอำเภอในจังหวัดลำปาง ผลของการศึกษาพบว่า ปลัดอำเภอในจังหวัดลำปางแทบทั้งหมด คือร้อยละ 88 เป็นผู้มีทัศนคติทางการ เมืองแบบประชาธิปไตย และมีความรู้ความ เข้าใจในเรื่องประชาธิปไตยเป็นอย่างดี มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้น คือ ร้อยละ 12 ที่มีทัศนคติทางการ เมืองที่ไม่เป็นประชาธิปไตย โดยทัศนคติทางการ เมืองของปลัดอำเภอในจังหวัดลำปางนี้ เมื่อพิจารณาตามลักษณะภูมิหลังต่าง ๆ คือในด้านของอายุตัว อายุการ

ทำงาน เป็นปลัดอำเภอ การศึกษา ภูมิลาเนาเดิม หรือระดับตำแหน่ง ก็หาได้มีผลต่อความแตกต่าง ต่อทัศนคติทางการเมืองของปลัดอำเภอไม่ จากผลของการศึกษาที่พบว่าปลัดอำเภอในจังหวัดลำปาง มีทัศนคติทางการเมือง เป็นประชาธิปไตย เช่นนี้ จึงน่าจะ เชื่อได้ว่าปลัดอำเภอในจังหวัดลำปางย่อม จะเห็นด้วยกับการที่จะรณรงค์ให้ประชาชน เป็นผู้มีความรู้ ความ เข้าใจทางการเมืองในระบอบ ประชาธิปไตย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งปลัดอำเภอในจังหวัดลำปางย่อมจะต้องสนับสนุนการปกครองใน ระบอบประชาธิปไตยด้วย

แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าถึงแม้ว่าปลัดอำเภอในจังหวัดลำปางแทบทั้งหมดจะ เป็นผู้ที่มีทัศนคติ ทางการเมืองแบบประชาธิปไตยก็ตาม แต่กับสภาพการเมืองของประเทศที่ว่า เป็นประชาธิปไตย นั้น ปลัดอำเภอยังไม่พอใจ หรือมีทัศนคติที่ไม่ดีอยู่มาก คือ ในด้านของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น ปลัดอำเภอในจังหวัดลำปาง เห็นว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นยังมีวิธีการสรรหาโดยการซื้อเสียง และเมื่อเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ในฐานะตัวแทนปวงชนแล้ว ก็จะมีการทุจริตคอร์รัปชันในภายหลัง หรือ เรียกกันโดยทั่วไปว่าถอนทุนนั่นเอง

ตารางที่ 4.2 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซื้อ เสียง เพื่อให้ชนะการเลือกตั้งและหาโอกาสถอนทุน ในภายหลัง

ความคิด เห็น	ร้อยละ (%)
เห็นด้วย	80.0
ไม่แน่ใจ	10.7
ไม่เห็นด้วย	9.3

นอกจากนี้ในด้านของรัฐบาลซึ่งถือว่าเป็นสถาบันทางการเมืองที่สามารถเห็นบทบาทและ หน้าที่ชัดเจนที่สุด เมื่อ เปรียบเทียบกับสถาบันการเมืองอื่น ๆ ปลัดอำเภอในจังหวัดลำปางส่วนใหญ่ มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการดำเนินงานของรัฐบาลนัก กล่าวคือ มีปลัดอำเภอถึงร้อยละ 54.0 ไม่เห็นด้วย รัฐบาลในชุดปัจจุบันและถูกต้องสามารถแก้ไขปัญหาของชาติได้ มีผู้เห็นด้วยเพียงร้อยละ 28.0 เท่านั้น

ตารางที่ 4.3 ความเห็นที่ว่ารัฐบาลชุดปัจจุบันนี้ทำงานดีและถูกต้อง สามารถแก้ไขปัญหาของชาติได้

ความคิดเห็น	จำนวนร้อยละ (%)	
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5.3	54.0
ไม่เห็นด้วย	48.7	
ไม่แน่ใจ	8.0	
เห็นด้วย	28.0	28.0
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	0	

การที่ปลัดอำเภอมีทัศนคติในแง่ลบต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และรัฐบาลซึ่งมาจากการเลือกตั้งในแง่ของการซื้อเสียง การทุจริตคอร์รัปชัน และการทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพดังกล่าวข้างต้นนั้นตรงกับข้อสรุปของรองศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ม่องแพ้ว ที่ว่าในสังคมไทยทัศนคติของประชาชนทั่วไปต่อการเมืองนั้นมักเป็นไปในทางลบ ทั้งต่อสถาบันทางการเมือง ซึ่งเป็นตัวกลไกของระบบการเมืองและต่อนักการเมืองซึ่งเป็นบุคลากรทางการเมือง ทัศนคติที่ว่าการเมืองเป็นเรื่องสกปรกได้ดำรงอยู่เป็นเวลานาน เมื่อเอ่ยถึงคำว่าการเมืองก็จะมีบุคคลจำนวนมากที่คิดถึงสิ่งไม่ดีต่าง ๆ เช่น การแก่งแย่งอำนาจอย่างไร้ศีลธรรม การหลอกลวง ฉ้อฉล การโกหก คลบเคลง การกระทำที่ไม่มีเหตุผล ความยุ่งยาก สับสน รุนวาย ฯลฯ ซึ่งส่วนหนึ่งก็เป็นความจริงที่เห็นได้จากปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในระบบการเมืองไทย¹

สภาพของการเมืองไทยที่มีการซื้อเสียงเพื่อเข้าไปดำรงตำแหน่งทางการเมืองและใช้ตำแหน่งหน้าที่หาผลประโยชน์ในทางมิชอบ เช่นนี้ กลายเป็นจุดอ่อนของระบอบการเมืองที่ทำให้ง่ายต่อการถูกโจมตีจากระบบการเมืองอื่น ซึ่งถ้าพิจารณาในแง่ของความ เป็นจริงทางการเมืองแล้ว จะพบว่ารากฐานของปัญหาของสภาพดังกล่าวได้แก่ การขาดความรู้ความเข้าใจในสิทธิและหน้าที่

¹พรศักดิ์ ม่องแพ้ว, ข่าวสารการเมืองของคนไทย (กรุงเทพมหานคร: เจ้าพระยาการพิมพ์, 2526), หน้า 108.

ของการ เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยในระบอบประชาธิปไตยของประชาชน เป็นเบื้องต้น จึงทำให้ ผู้สมัครรับ เลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใช้อำนาจ เงินซื้อเสียงได้ ไม่สามารถควบคุมการทำงาน ของตัวแทนตนเองได้ ฯลฯ และจากการศึกษาครั้งนี้ก็พบว่าปลัดอำเภอในจังหวัดลำปาง จำนวนมาก เห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่ เป็นผู้ที่ไม่เข้าใจในสิทธิและหน้าที่ของการ เป็นสมาชิกในสังคมประชาธิปไตย โดยมีถึงร้อยละ 44.0 มีเพียงร้อยละ 26.7 เท่านั้นที่ เห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่ เป็นผู้ที่ เข้าใจในสิทธิและหน้าที่ของการ เป็นสมาชิกในสังคมประชาธิปไตย ส่วนอีกร้อยละ 29.3 ยังไม่แน่ใจว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ความ เข้าใจในสิทธิและหน้าที่ของการ เป็นสมาชิกในสังคมประชาธิปไตยหรือไม่

ตารางที่ 4.4 ความคิด เห็นใน เรื่องความ เข้าใจในสิทธิและหน้าที่การ เป็นประชาธิปไตยของ ประชาชน

ความคิด เห็น	ร้อยละ (%)
ไม่เห็นด้วย	44.0
ไม่แน่ใจ	29.3
เห็นด้วย	26.7

จะ เห็นได้ว่าแม้ในการประพฤติปฏิบัติทางการ เมืองที่ขัดต่อหลักการทางประชาธิปไตย การ อดความรู้ความ เข้าใจในสิทธิและหน้าที่ของการ เป็นสมาชิกในสังคมประชาธิปไตยของ ประชาชนจะ เป็นสาเหตุใหญ่ที่ ได้รับการยอมรับจากปลัดอำเภอในจังหวัดลำปาง หรือโดยทั่วไป ก็ตาม แต่ไม่ได้หมายความว่าปัญหาทางการ เมืองในระบอบประชาธิปไตยจะมาจากประชาชนเพียง ส่วนเดียว การปฏิวัติรัฐประหารในอดีตก็ เป็นปัญหาต่อการพัฒนาประชาธิปไตย นักการเมือง ที่มีเจตนาทุจริตคอร์รัปชันก็ เป็นผู้ก่อให้เกิดปัญหาด้วยเช่นกัน เหล่านี้ เป็นต้น

ซึ่งถ้าจะพิจารณาโดยรากฐานแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยให้ได้ผล แล้ว เป็น ที่ยอมรับโดยทั่วไปว่าประชาชนในสังคมจะต้อง เป็นผู้มีความรู้ความ เข้าใจในสิทธิและหน้าที่ของ การ เป็นสมาชิกในสังคมประชาธิปไตย ทั้งนี้ เพราะประชาชนถือว่าเป็น เจ้าของอำนาจอธิปไตย

เป็นผู้ที่จะคัดเลือกผู้ที่จะเข้าไปใช้อำนาจแทนตน และต้องเป็นผู้คอยตรวจสอบการใช้อำนาจของตัวแทนด้วยว่าถูกต้องเหมาะสมเพียงใด ดังนั้นถ้าหากประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจเป็นผู้ขาดความรู้ความเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ของสมาชิกในสังคมประชาธิปไตยแล้ว ก็ยากที่การปกครองในระบอบประชาธิปไตยจะประสบความสำเร็จ หรือเป็นไปเพื่อส่วนรวมได้ ฉะนั้นเพื่อที่จะทำให้ประชาชนเป็นสมาชิกของสังคมประชาธิปไตยที่มีคุณลักษณะที่เหมาะสมดังกล่าว จะต้องมีการให้การเรียนรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยจะมีผลก่อให้เกิดมโนทัศน์ ทศนคติ และวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย อันจะส่งผลให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ² ซึ่งจากการศึกษาก็พบว่าปลัดอำเภอในจังหวัดลำปางนั้นก็มีความคิดเห็นในการแก้ปัญหาดังกล่าวด้วยวิธีการให้การเรียนรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน โดยเร่งด่วน แม้ว่าจะมีปัญหาคือ อื่น ๆ อีกมากที่จะต้องแก้ไข แต่การให้การรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนก็ไม่ควรทำหลังเรื่องอื่นถึงร้อยละ 61.4 มีปลัดอำเภอบางคน คือร้อยละ 22.6 เห็นว่าควรทำหลังเรื่องอื่น ๆ ที่เหลือเป็นผู้ที่ยังไม่แน่ใจ

ตารางที่ 4.5 ความเห็นในเรื่องการให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนนั้นควรทำหลังการแก้ไขมีปัญหาคือเรื่องอื่น ๆ

ความคิดเห็น	ร้อยละ (%)
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	9.4
ไม่เห็นด้วย	52.0
ไม่แน่ใจ	16.0
เห็นด้วย	21.3
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1.3
	61.4
	22.6

²ดูรายละเอียดใน พรศักดิ์ ม่องแพ้ว, สายทิพย์ สุคติพันธ์, การเมืองของเด็ก (กรุงเทพมหานคร: เจ้าพระยาการพิมพ์, 2526), หน้า 1-14.

จะเห็นได้ว่าปลัดอำเภอในจังหวัดลำปาง เป็นผู้ที่ยังมองเห็นถึงความสำคัญของการให้การเรียนรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนมาก ถึงแม้ว่าปลัดอำเภอแต่ละคนจะมีตำแหน่งหน้าที่แตกต่างกันไป เช่น บางคนรับผิดชอบงานบัตร งานทะเบียนราษฎร งานส่งเสริมการปกครอง เป็นต้น ซึ่งบางงานก็ไม่ได้กำหนดหน้าที่ให้ปลัดอำเภอมีหน้าที่เกี่ยวกับการให้การเรียนรู้ทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยแก่ประชาชน แต่จากการศึกษาพบว่าปลัดอำเภอส่วนใหญ่ร้อยละ 74.7 เห็นว่าการให้การรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน เป็นหน้าที่ของปลัดอำเภอทุกคน มีเพียงเล็กน้อย คือร้อยละ 14.6 ที่เห็นว่า เป็นหน้าที่ของปลัดอำเภอบางคนเท่านั้น นอกนั้นอีกเพียงเล็กน้อย คือร้อยละ 10.8 ยังไม่แน่ใจ

นอกจากปลัดอำเภอในจังหวัดลำปางจะยอมรับว่าการให้การรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน เป็นหน้าที่ของทุกคน ปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่งซึ่งในทางการเมืองถือว่าเป็นตัวกระตุ้นที่สำคัญในการทำหน้าที่เป็นตัวการ (Agents) ในการอบรมกล่อมเกล่าทางการเมืองของปลัดอำเภอ หรือตัวการ (Agents) อื่น ๆ ในทางการเมืองนั้นได้แก่การมองเห็นคุณค่าหรือความสำคัญของระบอบการปกครอง ประกอบกับความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองซึ่งจะเป็นพลังผลักดันบุคคลให้เข้ามายุ่งเกี่ยวข้องกับการเมืองในระดับต่าง ๆ³ ซึ่งในการศึกษาพบว่าปลัดอำเภอในจังหวัดลำปางแทบทั้งหมด เป็นผู้ที่ยังมองเห็นคุณค่าของการปกครองในระบบประชาธิปไตย ถึงร้อยละ 92.0 และมีความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองในการให้ความรู้ทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยแก่ประชาชนถึงร้อยละ 72.0 มีเพียงเล็กน้อยเท่านั้นที่ไม่เห็นคุณค่าของประชาธิปไตยและรู้สึกว่าตน เป็นผู้ไม่มีประสิทธิภาพทางการเมือง

³ พรศักดิ์ ม่องแพ้ว และสายทิพย์ สุคติพันธ์, การเมืองของเด็ก (กรุงเทพมหานคร: เจ้าพระยาการพิมพ์, 2526), หน้า 44.

ตารางที่ 4.6 การเห็นคุณค่าของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของปลัดอำเภอใน
จังหวัดลำปาง

การปกครองระบอบประชาธิปไตย เหมาะสมกับประเทศไทยที่สุด	ร้อยละ (%)
ไม่เห็นด้วย	4.0
ไม่แน่ใจ	4.0
เห็นด้วย	92.0

ตารางที่ 4.7 ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองของปลัดอำเภอในจังหวัดลำปาง

ประสิทธิภาพทางการเมือง	ร้อยละ (%)
มี	72.0
ไม่แน่ใจ	16.0
ไม่มี	12.0

ความสัมพันธ์ของปลัดอำเภอในจังหวัดลำปางกับประชาชน

นอกจากการที่ปลัดอำเภอในจังหวัดลำปางจะมีคุณลักษณะที่เหมาะสมในการเป็นผู้ให้การ
อบรมกล่อมเกลางานทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชนดังกล่าว คือ เป็นผู้มีทัศนคติ
ทางการเมืองที่เป็นประชาธิปไตย เห็นถึงความสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย
มีความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง และเห็นถึงปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจทางการเมือง
เมืองของประชาชนแล้ว สิ่งหนึ่งซึ่งในสังคมไทยของเสียมิได้ในการทำงานให้บรรลุผลสำเร็จ
ก็คือ การมีความรู้สึกรักใคร่กัน เป็นการส่วนตัว หรือการมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทั้งนี้ เพราะ
ลักษณะธรรมชาติของคนเราโดยทั่วไปจะยอมรับหรือ เชื่อผู้ที่เรารักใคร่มากกว่าผู้ที่เราไม่รู้จัก
โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าหากมีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีต่อกันด้วยแล้ว การจะพูดคุยกันแม้จะด้วยเหตุผล
ผลก็ยากที่จะประสบความสำเร็จได้ ยิ่งในสังคมไทยแล้วความสัมพันธ์ส่วนตัวอยู่เหนือเหตุผล
ดังจะเห็นได้โดยทั่วไปในวงการต่าง ๆ ในสังคม ปลัดอำเภอในจังหวัดลำปางก็ตระหนักถึงความ

ในข้อนี้ และได้ปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ละทิ้งการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชน ซึ่งจากการศึกษาพบว่าปลัดอำเภอในจังหวัดลำปาง เห็นว่าทุกวันนี้ปลัดอำเภอกับประชาชนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันถึงร้อยละ 58.7 มีผู้ที่เห็นว่ามีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีต่อกันอยู่เพียงร้อยละ 23.0 เมื่อประกอบกับคุณลักษณะข้างต้นดังกล่าวของปลัดอำเภอในจังหวัดลำปาง จึงยังน่าเชื่อได้ว่าปลัดอำเภอจะสามารถอบรมกล่อมเกล่าประชาชนให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจการเมืองในระบอบประชาธิปไตยได้เป็นอย่างดี

ตารางที่ 4.8 ปลัดอำเภอมีความสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชน

ความคิดเห็น	ร้อยละ (%)
เห็นด้วย	58.7
ไม่แน่ใจ	17.3
ไม่เห็นด้วย	24.0

บทบาทของปลัดอำเภอในจังหวัดลำปางในการอบรมกล่อมเกล่าทางการเมือง

การศึกษาในครั้งนี้พบว่าถึงแม้ปลัดอำเภอในจังหวัดลำปางจะเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยเป็นอย่างดี มีความเข้าใจถึงปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจทางการเมืองของประชาชน และมีบทบาทหน้าที่ตามนโยบายและคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาในระดับกรม ระดับกระทรวงก็ตาม ทว่าในทางปฏิบัติปลัดอำเภอจำนวนมากถึงร้อยละ 73.3 ยอมรับว่าการอบรมกล่อมเกล่าทางการเมืองนั้นหาได้ปฏิบัติกันอย่างจริงจัง มีจะมีการให้ความรู้ทางการเมืองเพียงในช่วงที่มีการอบรมมวลชนต่าง ๆ ของอำเภอ อาทิเช่น การอบรมไทยอาสาสมัครป้องกันชาติ อบรมลูกเสือชาวบ้าน ฯลฯ ซึ่งในปีหนึ่ง ๆ จะมีเพียงครั้งสองครั้งเท่านั้น และในช่วงที่จะมีการรณรงค์ให้ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองอย่างจริงจังอีกช่วงหนึ่งก็คือ ในช่วงก่อนการเลือกตั้ง ซึ่งลักษณะการปฏิบัติหน้าที่ของปลัดอำเภอในช่วงนี้นั้นมีลักษณะ เพื่อชักจูง ระดมประชาชนให้ออกมาเลือกตั้งในจำนวนที่สูง ๆ มากกว่าที่จะมุ่งให้ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน

ตารางที่ 4.9 การให้ความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยจะมีการปฏิบัติอย่างจริงจังในช่วงก่อนการเลือกตั้งเพียงช่วงเดียว

ความคิด เห็น	ร้อยละ (%)
เห็นด้วย	73.3
ไม่แน่ใจ	8.0
ไม่เห็นด้วย	18.7

ซึ่งลักษณะการให้ความรู้ทางการเมืองหรือการอบรมกลุ่ม กลุ่มทางการเมืองในลักษณะที่เป็นเพียงบางช่วง หรือ เป็นครั้งคราว เช่นนี้ของปลัดอำเภอเขตต่อข้อสรุปถึงลักษณะของการอบรมกลุ่ม กลุ่มทางการเมืองที่เป็นกระบวนการที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ทางการเมืองนั้น เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกันตลอดช่วงชีวิต⁴ ดังนั้นลักษณะบทบาทของปลัดอำเภอในการอบรมกลุ่ม กลุ่มทางการเมืองที่มีเพียงบางช่วง เวลาไม่ต่อเนื่องนี้ จึงยากที่ปลัดอำเภอจะสามารถอบรมกลุ่ม กลุ่มเปลี่ยนแปลงประชาชนให้เป็นสมาชิกทางการเมืองที่พึงประสงค์ได้ ซึ่งจากการศึกษาก็พบว่า ปลัดอำเภอ ในจังหวัดลำปางนั้นยอมรับถึงความล้มเหลวดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีการซื้อขายเสียงของประชาชนในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เป็นสิ่งที่ปลัดอำเภอแทบทั้งหมดยอมรับสภาพที่ไม่อาจแก้ไขได้ เว้นแต่จะไม่มีผู้สมัครรับเลือกตั้งซื้อได้ สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาของการเมืองในประเทศไทยอย่างชัดเจน ทั้งในแง่ของพฤติกรรมของผู้นำทางการเมือง และประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ว่ายังมีคุณลักษณะที่ไม่เหมาะสมต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ทั้งนี้ เพราะในระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทนนั้นถือว่าการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เป็นกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่พลเมืองสามารถทำได้อย่างสม่ำเสมอและมีผลโดยตรงต่อผู้นำ คือ ทำให้ผู้นำต้องปรับนโยบายของตน เพื่อให้ได้คะแนนเสียงสนับสนุนจากประชาชน เสมอ และถือว่าเป็นรูปแบบการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองที่ชัดเจนที่สุด⁵ ยังมีลักษณะที่ใช้อำนาจเงินติดสินบน

⁴ พรรคกิจ ม่องแพ้ว, สายทิพย์ สุขคติพันธ์, อ่างแล้ว, หน้า 31.

⁵ พรรคกิจ ม่องแพ้ว, ข่าวสารการเมืองของคนไทย (กรุงเทพมหานคร: เจ้าพระยาการพิมพ์, 2526) หน้า 122-123.

ผู้เลือกตั้งอย่างได้ผล เช่นทุกวันนี้

สรุป

จากการพิจารณาผลของการศึกษาวิจัยพบว่า ปลัดอำเภอในจังหวัดลำปาง เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยเป็นอย่างดี มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย และเป็นผู้ที่เห็นถึงความสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ว่าเป็นระบอบการปกครองที่ดีและเหมาะสมมากที่สุด ซึ่งลักษณะเหล่านี้นับว่าเป็นลักษณะที่เอื้อหรือสอดคล้องต่อการที่ปลัดอำเภอจะทำหน้าที่เป็นผู้บรมก่อก่อม เกลาทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน ตามนโยบายของทางราชการ (กระทรวงมหาดไทย และกรมการปกครอง)

แต่ในความเป็นจริงกลับพบว่า การมีคุณสมบัติที่เหมาะสมดังกล่าวนี้ไม่ได้ส่งผลให้ปลัดอำเภอทำหน้าที่เป็นผู้ให้การ เรียนรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชนอย่างจริงจัง และให้ได้ผลไม่ รวมถึงการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชนของปลัดอำเภอ อันจะเป็นช่องทางให้ปลัดอำเภอสามารถเข้าถึงและทำให้ประชาชน เชื่อถือได้นั้น ก็ไม่ได้มีส่วนสัมพันธ์ที่จะส่งผลให้ปลัดอำเภอ ได้อบรมก่อก่อม เกลาทางการเมืองแก่ประชาชนให้ได้ผลดีไม่